

lek. Oliwia Grochowska

Powikłania infekcyjne u dzieci z chorobami nowotworowymi lub poddawanych przeszczepieniu komórek krwiotwórczych

Rozprawa na stopień doktora nauk medycznych i nauk o zdrowiu

Streszczenie

Wstęp

Powikłania infekcyjne są najczęstszą przyczyną zachorowalności i śmiertelności wśród dzieci leczonych onkologicznie i poddawanych przeszczepianiu komórek krwiotwórczych. Pacjenci z nowotworami złośliwymi są szczególnie podatni na zakażenia bakteryjne, grzybicze i wirusowe. Stosowane w terapii nowotworów wieku dziecięcego wielokierunkowe schematy leczenia przyczyniają się do wystąpienia czynników ryzyka predysponujących do rozwoju zakażeń. Wśród nich do najważniejszych należą przedłużająca się neutropenia oraz stosowanie cewników centralnych.

Cel pracy

Celem pracy była analiza lokalnej etiologii i epidemiologii występowania zakażeń bakteryjnych, grzybiczych oraz wirusowych u dzieci leczonych onkologicznie lub poddawanych przeszczepieniu komórek krwiotwórczych wraz z określeniem skuteczności ich leczenia.

Pacjenci i metody

Analizą objęto łącznie 983 pacjentów hospitalizowanych w latach 2012-2023 w Klinice Pediatrii, Hematologii i Onkologii oraz w Oddziale Transplantacji Szpiku Kostnego dla Dzieci Szpitala Uniwersyteckiego nr 1 w Bydgoszcy. Wyodrębniono dwie grupy pacjentów: leczonych onkologicznie bez przeszczepienia komórek krwiotwórczych (grupa PHO) i poddawanych przeszczepieniu komórek krwiotwórczych (grupa HCT). W grupie PHO mikrobiologicznie potwierdzone zakażenia zidentyfikowano u 458 pacjentów, z czego 215 stanowiły dziewczynki, a 243 chłopcy. Największy odsetek wśród pacjentów z potwierdzonymi infekcjami stanowili pacjenci z ALL (42,6%). W grupie HCT mikrobiologicznie potwierdzone zakażenia zidentyfikowano u 306 pacjentów, w tym u 128

dziewczynek i 178 chłopców. Największy odsetek pacjentów z potwierdzonymi infekcjami stanowili pacjenci z ALL (37,9%) i AML/MDS/JMML (23,2%).

Przeprowadzono retrospektywną analizę i porównano częstości występowania zakażeń bakteryjnych, grzybiczych i wirusowych w grupach PHO i HCT. W analizie uwzględniono rodzaj choroby podstawowej oraz rodzaj przeszczepienia (allo-HCT vs auto-HCT), a dane zbierano w okresach dwuletnich. Dokonano analizy czynników ryzyka rozwoju zakażenia oraz ryzyka zgonu oraz oceniono skuteczność leczenia poszczególnych zakażeń poprzez ocenę przeżycia.

Wyniki

Zarówno w grupie PHO jak i HCT najczęstszym powikłaniem infekcyjnym były zakażenia bakteryjne (65,5% i 59,2%). W grupie PHO drugie, co do częstości były zakażenia grzybicze (33,7%), następnie wirusowe (26,0%), natomiast w grupie HCT odwrotnie – zakażenia wirusowe występowały z częstością 48,3% a grzybicze 38,7%. Powikłania infekcyjne częściej dotyczyły dzieci z nowotworami hematologicznymi niż guzami litymi.

Wśród zakażeń bakteryjnych w obu grupach dominowały zakażenia o etiologii Gram-ujemnej (PHO 51,8%, HCT 55,9%) a najczęstszym izolowanym patogenem była *Escherichia coli* (PHO 37,7%, HCT 22,3%), zaś spośród bakterii Gram-dodatnich *Clostridioides difficile* (PHO 27,3%, HCT 24,1%). Najczęstszą obserwowaną manifestacją kliniczną w obu grupach było UTI (PHO 37,0%, HCT 36,4%). Zakażenia bakteriami wielolekoopornymi częściej występowały w grupie HCT (42,4% vs 31,9%) i dominowały wśród zakażeń bakteriami Gram-ujemnymi. Wśród pacjentów poddawanych przeszczepieniu komórek krwiotwórczych zakażenia bakteryjne częściej występowały w podgrupie allo-HCT niż auto-HCT (64,4% vs 41,1%). Ryzyko rozwoju zakażeń bakteryjnych było 1,7-krotnie wyższe w grupie PHO i 2,6-krotnie wyższe w grupie allo-HCT.

Zakażenia grzybicze ogółem dominowały w grupie HCT, jednak szczegółowa analiza wykazała, że grzybicę na poziomie możliwym częściej rozpoznawano w grupie PHO (21,1% vs 17,6%). W grupie PHO IFD najczęściej występowało wśród pacjentów z AML (81,1%) i ALL (55,4%) zaś w grupie HCT wśród pacjentów z NHL (72,7%) i AML (62,7%). Zarówno w grupie PHO jak i HCT zakażenia nie występowały wśród dzieci z chorobą Hodgkina. Zakażenia na

poziomie pewnym i prawdopodobnym występowały u 12,7% pacjentów PHO i 21% pacjentów HCT. Analizując zakażenia w grupie dzieci poddawanych przeszczepianiu komórek krwiotwórczych infekcje grzybicze zdecydowanie częściej występowały po allo-HCT niż auto-HCT (25,4% vs 8,4%) a ryzyko zakażenia było 7-krotnie wyższe w grupie allo-HCT.

Biorąc pod uwagę zakażenia wirusowe w grupie pacjentów PHO najczęściej występowały zakażenia ADV (9,2%), rotawirusem (8,1%) i Sars-CoV-2 (6,9%). W grupie HCT etiologia była odmienna i tak najczęściej obserwowano zakażenia CMV (28%), EBV (23,2%) i BKV (9,9%). Te same proporcje występują wśród pacjentów allo-HCT, dla których ryzyko rozwoju zakażenia wirusowego było 30-krotnie wyższe niż dla dzieci po auto-HCT.

Na podstawie przeprowadzonej analizy czynników ryzyka stwierdzono, że wśród pacjentów HCT czynnikiem ryzyka każdego rodzaju zakażenia było przeszczepienie allogenicznych komórek krwiotwórczych zaś w grupie PHO, rozpoznanie ostrej białaczki było czynnikiem ryzyka zakażeń grzybiczych.

Analiza efektów leczenia wykazała, że dla wszystkich rodzajów infekcji przeżycie było lepsze wśród pacjentów PHO. Najgorsze efekty leczenia zarówno w grupie PHO jak i HCT było obserwowane dla zakażeń grzybiczych. Jako czynniki ryzyka zgonu wykazano terapię przeszczepową oraz zakażenia o etiologii grzybiczej.

Wnioski

Podsumowując zebrane dane, najczęstszym powikłaniem infekcyjnym wśród dzieci leczonych onkologicznie i poddawanych przeszczepieniu komórek krwiotwórczych były zakażenia bakteryjne. Kumulacyjna częstość zakażeń bakteryjnych była wyższa w grupie PHO, a zakażeń grzybiczych i wirusowych w grupie HCT. Bez względu na rodzaj infekcji powikłania częściej dotyczyły pacjentów z nowotworami hematologicznymi niż guzami litymi. Biorąc pod uwagę pacjentów poddawanych procedurze przeszczepowej zakażenia występowały znacznie częściej w grupie allo-HCT niż wśród pacjentów poddawanych auto-HCT. We wszystkich rodzajach infekcji przeżycie było wyższe w grupie pacjentów PHO niż HCT a najniższe wskaźniki przeżycia odnotowano dla zakażeń grzybiczych.